

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN THU HƯƠNG

ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG
NGHIỆP THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG
TẠI HUYỆN ĐẠI TỪ, TỈNH THÁI NGUYÊN

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Thái Nguyên - 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN THU HƯƠNG

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG
NGHIỆP THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG
TẠI HUYỆN ĐẠI TỪ, TỈNH THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành : Quản lý đất đai

Mã số : 60.85.01.03

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Trần Việt Khanh

Thái Nguyên - 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của tôi, các số liệu trích dẫn có nguồn gốc rõ ràng. Kết quả trong luận văn chưa được công bố trong bất cứ công trình nghiên cứu nào khác./.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2015

Tác giả luận văn

Nguyễn Thu Hương

LỜI CẢM ƠN

Với lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc, em xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ tận tình, chu đáo của thầy giáo PGS. TS Trần Việt Khanh - Phó Giám Đốc Đại học Thái Nguyên người đã thường xuyên hướng dẫn, dạy bảo, khuyến khích và động viên tôi trong suốt thời gian làm luận văn.

Tôi cũng xin bày tỏ lòng biết ơn sự giúp đỡ tận tình của các thầy giáo, cô giáo trong Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên, đã quan tâm dạy bảo em trong suốt quá trình học tập tại trường.

Qua đây, tác giả xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ nhiệt tình của Sở Tài nguyên và Môi trường tỉnh Thái nguyên, Ủy ban nhân dân huyện Đại Từ và các cơ quan, cá nhân... đã giúp đỡ, cung cấp số liệu, tư liệu để tác giả hoàn thành luận văn này.

Cuối cùng, tác giả xin gửi lời cảm ơn đến những người thân trong gia đình, bạn bè đồng nghiệp đã động viên và giúp đỡ tác giả rất nhiều trong quá trình thực hiện luận văn.

Xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2015

Tác giả luận văn

Nguyễn Thu Hương

MỤC LỤC

	Trang
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Yêu cầu của đề tài.....	2
4. Ý nghĩa của đề tài.....	2
Chương 1. TỔNG QUAN CÁC VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	3
1.1. Một số vấn đề lý luận về sử dụng đất nông nghiệp bền vững.....	3
1.1.1. Khái niệm về đất và đất nông nghiệp.....	3
1.1.2. Vai trò của đất nông nghiệp.....	4
1.1.3. Nguyên tắc sử dụng đất nông nghiệp.....	5
1.1.4. Sử dụng đất và những quan điểm về sử dụng đất bền vững.....	5
1.2. Những vấn đề về hiệu quả sử dụng đất và đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp.....	12
1.2.1. Khái quát về hiệu quả sử dụng đất.....	12
1.2.2. Đặc điểm và nguyên tắc lựa chọn chỉ tiêu đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp.....	15
1.3. Các nghiên cứu liên quan đến nâng cao hiệu quả sử dụng đất.....	16
1.3.1. Các nghiên cứu trên thế giới.....	16
1.3.2. Những nghiên cứu ở Việt Nam.....	17
1.4. Tình hình sử dụng đất nông nghiệp.....	20
1.4.1. Tình hình sử dụng đất nông nghiệp tại Việt Nam.....	20
1.4.2. Tình hình sử dụng đất của huyện Đại Từ.....	21
Chương 2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	22
2.1. Đối tượng, thời gian và phạm vi nghiên cứu.....	22
2.1.1. Đối tượng và thời gian nghiên cứu.....	22
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu.....	22
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	22
2.2.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội của huyện Đại Từ.....	22
2.2.2. Hiện trạng sử dụng đất, đất nông nghiệp của huyện Đại Từ.....	22

2.2.3. Xác định, mô tả và đánh giá hiệu quả các loại hình sử dụng đất nông nghiệp trên địa bàn huyện Đại Từ	22
2.2.4. Định hướng và một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp theo hướng phát triển bền vững tại huyện Đại Từ	23
2.3. Phương pháp nghiên cứu	23
2.3.1. Phương pháp điều tra số liệu sơ cấp	23
2.3.2. Phương pháp chọn điểm nghiên cứu	23
2.3.3. Phương pháp điều tra thu thập số liệu thứ cấp	24
2.3.4. Phương pháp tổng hợp, thống kê và xử lý số liệu	24
2.3.5. Phương pháp đánh giá hiệu quả các loại hình sử dụng đất	24
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	26
3.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội của huyện Đại Từ	26
3.1.1. Điều kiện tự nhiên	26
3.1.2. Điều kiện về kinh tế - xã hội	32
3.2. Hiện trạng sử dụng đất, đất nông nghiệp của huyện Đại Từ	37
3.2.1. Tình hình quản lý đất đai và thực trạng sử dụng đất đai	37
3.2.2. Hiện trạng sử dụng đất nông nghiệp của huyện Đại Từ	43
3.3. Xác định, mô tả và đánh giá hiệu quả các loại hình sử dụng đất nông nghiệp trên địa bàn huyện Đại Từ	44
3.3.1. Các loại hình sử dụng đất nông nghiệp	44
3.3.2. Đánh giá hiệu quả các loại hình sử dụng đất nông nghiệp	50
3.3.3. Lựa chọn các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp bền vững	66
3.4. Định hướng và một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp theo hướng phát triển bền vững tại huyện Đại Từ	69
3.4.1. Định hướng	69
3.4.2. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp trên địa bàn huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên	70
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	75
1. Kết luận	75
2. Đề nghị	76
TÀI LIỆU THAM KHẢO	77

DANH MỤC CÁC TỪ, CỤM TỪ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Nguyên nghĩa
BVTV	Bảo vệ thực vật
FAO	Food and Agriculture Organization - Tổ chức nông lương Liên hiệp quốc
H	High (cao)
HT	Hè thu
L	Low (thấp)
LM	Lúa mùa
LX	Lúa xuân
LUT	Land Use Type (loại hình sử dụng đất)
M	Medium (trung bình)
UBND	Ủy ban nhân dân

DANH MỤC BẢNG, BIỂU

	Trang
Bảng 1.1. Cơ cấu đất đai theo mục đích sử dụng của Việt Nam	20
Bảng 3.1. Tăng trưởng giá trị sản xuất qua các năm.....	32
Bảng 3.2. So sánh một số chỉ tiêu huyện Đại Từ với Thái Nguyên năm 2014.....	33
Bảng 3.3. Hiện trạng sử dụng đất của huyện Đại Từ năm 2014	42
Bảng 3.4. Hiện trạng sử dụng đất nông nghiệp của huyện Đại Từ năm 2014	43
Bảng 3.5. Hiện trạng hệ thống cây trồng chính của Huyện qua các năm	44
Bảng 3.6. Các loại hình sử dụng đất chính của huyện Đại Từ.....	45
Bảng 3.7. Một số đặc điểm của các LUT trồng cây hàng năm	46
Bảng 3.8. Hiệu quả kinh tế của các cây trồng chính hàng năm của tiểu vùng 1.....	51
Bảng 3.9. Hiệu quả kinh tế của các cây trồng chính hàng năm của tiểu vùng 2.....	51
Bảng 3.10. Hiệu quả kinh tế của các cây trồng chính hàng năm của tiểu vùng 3.....	52
Bảng 3.11. Hiệu quả kinh tế các loại hình sử dụng đất nông nghiệp tiểu vùng 1.....	53
Bảng 3.12. Phân cấp hiệu quả kinh tế các LUT sản xuất nông nghiệp.....	54
Bảng 3.13. Hiệu quả kinh tế các loại hình sử dụng đất nông nghiệp tiểu vùng 2.....	56
Bảng 3.14. Hiệu quả kinh tế các loại hình sử dụng đất nông nghiệp tiểu vùng 3.....	57
Bảng 3.15. Tổng hợp hiệu quả kinh tế trên các LUT theo các tiểu vùng	58
Bảng 3.16. Hiệu quả kinh tế của LUT chè.....	60
Bảng 3.17. Hiệu quả kinh tế của LUT cây ăn quả.	61
Bảng 3.18. Hiệu quả xã hội của các LUT	63
Bảng 3.19. Hiệu quả môi trường của các LUT	65

DANH MỤC CÁC HÌNH

	Trang
Hình 3.1. Bản đồ hành chính huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên	26
Hình 3.2. Tỷ trọng cơ cấu các ngành năm 2014	32
Hình 3.3. Hiện trạng sử dụng đất của huyện Đại Từ năm 2014	41

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đất đai là tài nguyên quốc gia vô cùng quý giá mà thiên nhiên ban tặng cho con người, đất là tài liệu đặc biệt trong sản xuất nông lâm nghiệp, là đối tượng lao động độc đáo đồng thời cũng là môi trường sản xuất ra lương thực, thực phẩm, là nhân tố quan trọng hợp thành môi trường, đất có vị trí không thay đổi, chất lượng và hiệu quả của đất phụ thuộc nhiều vào phương thức sử dụng của con người, nên chiến lược sử dụng đất hợp lý tất yếu phải là một phần hợp thành của chiến lược phát triển nông nghiệp bền vững của tất cả các nước trên thế giới cũng như nước ta hiện nay.

Kinh tế phát triển, cùng với áp lực của việc sử dụng đất cho các ngành sản xuất phi nông nghiệp và sự gia tăng dân số đã làm cho diện tích đất nông nghiệp ngày càng bị thu hẹp. Vì vậy việc sử dụng hợp lý có hiệu quả và bền vững là mục tiêu hàng đầu trong sản xuất nông nghiệp. Ngoài ra, với quá trình đô thị hoá làm cho quỹ đất nông nghiệp ngày càng giảm, trong khi khả năng khai hoang đất mới và các loại đất khác chuyển sang đất nông nghiệp lại rất hạn chế. Do vậy, việc đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp từ đó lựa chọn các loại hình sử dụng đất có hiệu quả, để sử dụng hợp lý theo quan điểm sinh thái và phát triển bền vững đang trở thành vấn đề mang tính chất toàn cầu đang được các nhà khoa học trên thế giới quan tâm. Đối với một nước có nền kinh tế nông nghiệp là chủ yếu như ở Việt Nam, nghiên cứu, đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp càng trở nên cần thiết hơn bao giờ hết.

Đại Từ là một huyện miền núi nằm về phía Tây của tỉnh Thái Nguyên, cách thành phố Thái Nguyên 25 km theo Quốc lộ 3 và Quốc lộ 37, có 31 đơn vị hành chính trong đó có 02 thị trấn và 29 xã, với tổng diện tích tự nhiên là: 57.415,73 ha, trong đó đất nông nghiệp là 47.494,79 ha (chiếm 82,72%). Toàn huyện có 160.603 người. Mật độ dân số bình quân khoảng 283 người/km². Lao động trong độ tuổi 88000 người, trong đó lao động nông nghiệp là chủ yếu (chiếm tỷ lệ 95,63%), thu nhập bình quân/người thấp, đời sống của người dân còn nhiều khó khăn. Vì vậy, việc điều tra đánh giá một cách tổng hợp các điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội ảnh hưởng đến sử dụng đất, hiện trạng và hiệu quả sử dụng đất. Từ đó, định hướng cho người dân trong huyện khai thác sử dụng đất đai hợp lý, bền vững là một trong những vấn đề hết sức cần thiết.